

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

**Директор Інституту держави і права
імені В.М. Корецького НАН України,
академік НАПрН України
СКРИПНЮК О.В.**

«26» червня 2026 р.

ВИСНОВОК

**Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України про
наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
ГАСАНОВА Афлатуна Ельдар Огли
на тему: «Кримінально-правова політика України: поняття та напрями в
умовах євроінтеграції», поданої на здобуття ступеня
доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право**

ВИТЯГ

**з протоколу № 5 від 29 травня 2026 року
засідання відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології Інституту
держави і права імені В. М. Корецького НАН України**

ПРИСУТНІ:

**завідувач відділу, д.ю.н, проф. ЗАГИНЕЙ-ЗАБОЛОТЕНКО З.А.
(науковий керівник);**

пров.н.с.відділу, д.ю.н., проф. КВАША О.О.;

пров. н.с. відділу, д.ю.н., ст. досл. ТУРЛОВА Ю.А.;

с.н.с., к.ю.н. СІРИЙ М. І.;

с.н.с., к.ю.н. ГАЦЕЛЮК В. М.;

с.н.с., к.ю.н., доц. ЛАНДІНА А.В. (головуюча на засіданні);

с.н.с., к.ю.н., доц. КУБАЛЬСЬКИЙ В.Н.;

с.н.с., к.ю.н. НЕРСЕСЯН А.С.;

с.н.с., к.ю.н., доц. НІКІТЕНКО В.М.;

с.н.с., к.ю.н. ГОРБАЧОВ Д.М.;

н.с., д-р філософії в галузі права КВАША Р.С.;

аспіранти: ДОПРЯК Б. П., ГАСАНОВ А., МІСЬКІВ Т. І.

секретар: пров. інженер ЗАВІТНЕВИЧ Р.Ю.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ: Публічна презентація аспірантом відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології Інституту ГАСАНОВИМ Афлатуном Ельдар Огли наукових результатів дисертації на тему: «Кримінально-правова політика України: поняття та напрями в умовах євроінтеграції», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право (08 – Право) та її обговорення з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. Науковий керівник – завідувач відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології Інституту, доктор юридичних наук, професор ЗАГИНЕЙ-ЗАБОЛОТЕНКО Зоя Аполлінаріївна. Дисертація виконувалася в Інституті у межах тем науково-дослідних робіт відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології (відділу проблем кримінального права, кримінології та судоустрою) «Злочини в умовах війни в Україні: проблеми запобігання, криміналізації та реалізації кримінальної відповідальності» (2023 р. – 2025 р., номер державної реєстрації 0122U201164), «Кримінальна юстиція України за умов перехідного правосуддя» (2025 р. – 2027 р., номер державної реєстрації РК0125U003191).

СЛУХАЛИ: Презентацію аспіранта відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології Інституту ГАСАНОВА А.Е. наукових результатів дисертації на тему: «Злочини проти основ національної безпеки України у формі надання допомоги», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право.

ГАСАНОВ А.Е. ознайомив присутніх із структурою дисертації, обґрунтував актуальність обраної теми дослідження, виклав її мету і завдання, об'єкт та предмет, охарактеризував методи дослідження, основні положення, що відображають наукову новизну дослідження і виносяться на захист, висвітлив концептуальні положення дисертаційної роботи, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, розкрив зміст висновків і пропозицій.

Зокрема, здобувач відзначив, що набуття Україною статусу кандидата в держави-члени Європейського Союзу обумовило завдання щодо проведення докорінної трансформації законодавства у різних сферах з метою досягнення відповідності законодавству ЄС. Україною у 2025 році прийнято «Дорожню карту з питань верховенства права, з метою виконання зобов'язань України, передбачених переговорною рамкою Європейського Союзу, схваленою рішенням Ради Європейського Союзу від 21 червня 2024 р., за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС».

На сьогодні в Україні здійснюються значні інтеграційні процеси у сфері міжнародно-правового співробітництва держави, з огляду на необхідність забезпечення відсічі державі-агресору, створення умов щодо притягнення до відповідальності за злочини проти людства на міжнародному рівні. З цією метою Законом України «Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього» від 21.08.2024 № 3909-IX, який набрав чинності після набрання чинності імплементаційного Закону України «Про

внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього» від 09.10.2024 № 4012-IX» [163;164], Україна приєдналася до держав, що визнають юрисдикцію Міжнародного кримінального суду. Окрім того, здійснюються заходи щодо створення на міжнародному рівні окремих трибуналів щодо притягнення посадових осіб держави-агресора, посилюються інтеграційні зобов'язання з державами-членами ЄС і не тільки щодо розслідування та притягнення до відповідальності за міжнародні злочини, зокрема і механізмами, визначеними нормами «Люблянсько-Гаазької Конвенції 2023 року про міжнародне співробітництво в розслідуванні та притягненні до відповідальності за злочин геноциду, злочини проти людяності, воєнні злочини та інші міжнародні злочини».

Аспірант наголосив, що, враховуючи актуальність доктринального дослідження проблеми розвитку кримінально-правової політики в умовах завдань євроінтеграції, реформування кримінального законодавства України як кандидата в члени ЄС, українські дослідники загалом приділяли увагу проблемі визначення основ кримінально-правової політики України.

Проблематика дослідження кримінально-правової політики в умовах набуття державою статусу кандидата в члени ЄС обумовлено як високою динамікою пошуку шляхів адаптації законодавства до *acquis* ЄС, так і впливом фактору триваючої повномасштабної війни. Відповідальність за воєнні злочини також комплексно досліджувалася науковцями. При цьому, зобов'язання щодо ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду було визначено ще в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС у 2014 році як євроінтеграційне зобов'язання.

Попри значний проміжок часу визначення стратегічного зовнішньополітичного курсу держави на інтеграцію в ЄС, уже здійснені правові заходи щодо інтеграції правової системи, в тому числі і адаптації кримінально-правової політики з метою вирішення окремих аспектів адаптації до законодавства ЄС, дослідження проблем кримінально-правової політики як напряду інтеграції в окремих сферах, слід констатувати, що лише деякі питання на сьогодні є дослідженими та вирішеними. При цьому, варто відзначити надзвичайну динаміку розвитку вказаної тематики, залежність конкретних завдань кримінально-правової політики від стадій процедури інтеграції держави в ЄС. На сьогодні відсутні комплексні дослідження щодо способів та методів здійснення інтеграції кримінально-правової політики у європейський правовий простір. Також лише у окремих публікаціях здійснюється аналіз практики Суду справедливості ЄС. Вплив на кримінально-правову політику в умовах євроінтеграції здійснює триваюче повномасштабне вторгнення держави-агресора. Також саме в цей час і в ЄС триває значна трансформація кримінального права, що ускладнює завдання належної адаптації законодавства до *acquis* ЄС.

Дисертант акцентував увагу на тому, що дисертація є першим у вітчизняній доктрині комплексним дослідженням поняття та напрямів кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції у статусі кандидата в члени ЄС.

Дисертант зауважив, що, вперше обгрунтовано, що кримінально-правова політика в умовах євроінтеграції є вектором зовнішньої політики держави; на основі історичного аналізу процесів євроінтеграції у кримінально-правовій політиці України визначено етапи євроінтеграції залежно від змістовного та формального контекстів; зроблено висновок, що форми адаптації вимог *acquis* ЄС в залежності від джерел їх формального закріплення містять зобов'язання: 1) повного відтворення у кримінальному законодавстві окремих кримінальних правопорушень, їх ознак, на основі міжнародних договорів; 2) імплементації стандартів захисту прав людини кримінально-правовими засобами на основі варіативної адаптації, вибір способів якої спроможний забезпечити виконання конкретних вимог *acquis* ЄС; 3) встановлення поетапних правил забезпечення *acquis* ЄС в окремих сферах як зобов'язання подальшого врахування розвитку кримінально-правової політики ЄС в національній правовій системі (ратифікація Конвенцій, міжнародних договорів, що передбачають подальший розвиток та уточнення зобов'язань в інших джерелах права ЄС (наприклад, директивами Ради ЄС); 4) врахування практики Суду справедливості ЄС; встановлено, що джерелом кримінально-правової політики обов'язкового характеру до вступу України до ЄС виступає практика Суду справедливості ЄС в частині взятих зобов'язань, зокрема в межах дії Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2024/792 від 29 лютого 2024 року про встановлення Ukraine Facility; на основі аналізу рішень Суду справедливості ЄС визначено окремі форми врахування рішень Суду справедливості ЄС; доведено доцільність запровадження автономної відповідальності юридичних осіб, що ґрунтується на визначенні випадків застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб без обов'язку встановлення фізичної особи, що вчинила кримінальне правопорушення.

Дисертант охарактеризував також інші положення, що відображають наукову новизну дослідження і виносяться на захист.

Здобувачем у своєму виступі зазначено, що емпіричною базою дослідження є рішення Верховного Суду, Конституційного Суду України; законопроекти, супровідні документи до них та документи, що пов'язані з роботою над ними, які розміщені на офіційному сайті Верховної Ради України; окремі директиви, регламенти та рамкові угоди ЄС, практика ЄСПЛ у справах проти України та інших держав, практика Суду справедливості ЄС.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що дослідження дозволило сформулювати та запропонувати низку важливих науково обґрунтованих положень, що стосуються розв'язання теоретичних та практичних проблем кримінально-правової політики України на шляху до євроінтеграції та формування на цій основі науково обґрунтованих рекомендацій

щодо вдосконалення теорії кримінального права, чинного кримінального законодавства та практики його застосування.

Результати дослідження впроваджено у навчальний процес Київського столичного університету імені Бориса Грінченка та Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду. Додатки до дисертації містять копії відповідних актів впровадження.

Дисертантом наголошено, що основні положення, висновки та пропозиції, що сформульовано в дисертації, відображено в шести наукових публікаціях, серед яких три наукові статті – у вітчизняних виданнях, включених МОН України до переліку фахових видань України (категорія «Б»), а також троє тез доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

За результатами презентації відбулося **ОБГОВОРЕННЯ**, під час якого ГАСАНОВ Е. А. відповів на запитання та зауваження присутніх на засіданні відділу щодо структури дисертації, її змісту, методологічної та теоретичної основи дослідження, висновків, що отримані за його результатами.

ЛАЕНДІНА А. В., головуюча на засіданні, к.ю.н., доцент:

Запитання: Чи є достатньо обґрунтованим розуміння кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції як вектора зовнішньої політики держави?

ГАСАНОВ А. Е.: Таке розуміння видається обґрунтованим, оскільки євроінтеграція у кримінально-правовій сфері не обмежується суто внутрішньою модернізацією кримінального законодавства. Вона передбачає виконання Україною міжнародних та наднаціональних зобов'язань, адаптацію до *acquis* ЄС, врахування практики Суду справедливості ЄС, а також формування здатності національної кримінально-правової системи функціонувати в єдиному правовому просторі ЄС. Водночас дискусійним залишається питання про межі такого зовнішньополітичного впливу: кримінально-правова політика не повинна втрачати свого внутрішньодержавного змісту, оскільки її кінцевою метою є не лише виконання вимог ЄС, а й забезпечення ефективної кримінально-правової охорони національних суспільних відносин.

НЕРСЕСЯН А. С., к.ю.н., доцент

Запитання: Чи не створює євроінтеграційний вектор кримінально-правової політики ризику механічного запозичення норм права ЄС без урахування національної специфіки?

ГАСАНОВ А. Е.: Такий ризик існує, особливо у випадках, коли адаптація кримінального законодавства сприймається як формальне відтворення положень директив, регламентів або міжнародних договорів. Однак у дисертації обґрунтовано інший підхід: наближення кримінального законодавства України до вимог ЄС має поєднувати виконання обов'язкових стандартів із збереженням особливостей національного кримінального законодавства. Тому євроінтеграція не повинна розглядатися як механічна уніфікація, а має бути змістовною

адаптацією, за якої Україна виконує мінімальні або обов'язкові вимоги *acquis* ЄС, але самостійно визначає оптимальні юридико-технічні способи їх закріплення у КК України.

КВАША О. О., д.ю.н., професор:

Запитання: Наскільки переконливою є запропонована періодизація євроінтеграційних процесів у кримінально-правовій політиці України?

ГАСАНОВ А. Е.: Запропонована періодизація є науково виправданою, оскільки вона враховує не лише хронологічний, а й змістовний критерій. Виокремлення етапу від здобуття незалежності до Революції Гідності, періоду 2014–2022 років, сучасного етапу після набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС та майбутнього етапу членства в ЄС дозволяє простежити поступову трансформацію кримінально-правової політики від загального міжнародно-правового зближення до цільової адаптації до права ЄС. Дискусійним може бути питання про межі другого і третього етапів, адже після 2014 року євроінтеграція вже набула стратегічного конституційного значення, однак саме статус кандидата в члени ЄС істотно змінив обсяг і характер кримінально-правових зобов'язань України.

ТУРЛОВА Ю. А., д.ю.н., старший дослідник:

Запитання: Чи можна вважати практику Суду справедливості ЄС джерелом кримінально-правової політики України ще до вступу України до ЄС?

ГАСАНОВ А. Е.: Питання є дискусійним, оскільки Україна ще не є державою-членом ЄС, а отже, практика Суду справедливості ЄС не може мати для неї такого самого значення, як для держав-членів. Водночас у межах узятих Україною зобов'язань, зокрема в контексті *Ukraine Facility*, окремі положення права ЄС і практика Суду справедливості ЄС можуть набувати обов'язкового або орієнтаційно-обов'язкового значення. Тому доцільно говорити не про загальну обов'язковість усієї практики Суду справедливості ЄС, а про її контекстно-цільове врахування — залежно від джерела *acquis* ЄС, сфери регулювання, змісту міжнародного зобов'язання України та конкретного правового механізму, у межах якого таке зобов'язання виникло.

ТУРЛОВА Ю. А., д.ю.н., старший дослідник:

Запитання: Чи достатньо в українській кримінально-правовій політиці враховується принцип пропорційності у розумінні Хартії основоположних прав ЄС?

ГАСАНОВ А. Е.: Принцип пропорційності традиційно визнається важливим для кримінального права України, однак у контексті євроінтеграції його значення істотно розширюється. Він має застосовуватися не лише під час призначення покарання, а й при визначенні підстав кримінальної відповідальності, диференціації кримінальних правопорушень, встановленні санкцій, застосуванні кримінально-правових заходів та обмежувальних заходів. Дискусійним залишається питання, чи достатньо національна доктрина і правозастосовна практика готові до сприйняття пропорційності як наскрізного

принципу, що формується не лише на підставі внутрішнього законодавства, а й через практику Суду справедливості ЄС.

КУБАЛЬСЬКИЙ В. Н., к.ю.н., доцент:

Запитання: Чи потребує кримінально-правова політика України перегляду підходів до адміністративних правопорушень, які за своєю природою можуть бути кримінальними?

ГАСАНОВ А. Е.: Так, така потреба є обґрунтованою. Якщо адміністративне або митне правопорушення за характером обвинувачення, природою стягнення чи суворістю санкції фактично відповідає критеріям кримінального обвинувачення, воно має оцінюватися з урахуванням стандартів кримінального права і кримінального процесу. Особливо дискусійним є збереження адміністративного арешту та значних штрафних санкцій у межах адміністративної юрисдикції. З позиції європейських стандартів така конструкція може створювати ризик прихованої криміналізації без належних процесуальних гарантій, що вимагає перегляду меж між адміністративною та кримінальною відповідальністю.

КУБАЛЬСЬКИЙ В. Н., к.ю.н., доцент:

Запитання: Чи є виправданим поширення принципу *ne bis in idem* у кримінально-правовій політиці України з урахуванням не лише практики ЄСПЛ, а й практики Суду справедливості ЄС?

ГАСАНОВ А. Е.: Так, це є виправданим у контексті євроінтеграційної трансформації правової системи України. Практика ЄСПЛ уже відіграє важливу роль у тлумаченні заборони подвійного притягнення до відповідальності. Водночас практика Суду справедливості ЄС за ст. 50 Хартії основоположних прав ЄС деталізує підходи до оцінки того, чи є провадження і стягнення кримінальними за своєю природою. Дискусійність полягає в тому, що українська правова система має навчитися узгоджувати два європейські масиви практики — ЄСПЛ і Суду справедливості ЄС — без формального дублювання, але з урахуванням їх взаємодоповнюваності.

СІРИЙ М. І., к.ю.н., доцент:

Запитання: Чи є криміналізація обходу обмежувальних заходів санкцій необхідним напрямом кримінально-правової політики України?

ГАСАНОВ А. Е.: Так, криміналізація обходу санкцій є необхідною як з позиції євроінтеграції, так і з позиції захисту національної безпеки України. Санкції, запроваджені у зв'язку з російською агресією, мають не лише політичний чи економічний, а й безпековий характер. Їх обхід фактично може сприяти державі-агресору, послаблювати міжнародний санкційний режим і підірвати ефективність спільної політики ЄС та України. Дискусійним залишається питання про модель криміналізації: чи має йтися лише про порушення санкцій ЄС, чи також про обхід національних санкцій; чи повинна відповідальність охоплювати лише умисні дії, чи також грубу необережність у сфері санкційного комплаєнсу.

НІКІТЕНКО В. М., к.ю.н., доцент:

Запитання: Чи свідчить Директива ЄС 2024/1226 про трансформацію кримінального права ЄС під впливом російсько-української війни?

ГАСАНОВ А. Е.: Так, прийняття Директиви ЄС 2024/1226 можна розглядати як приклад того, що кримінальне право ЄС не є статичною системою, а реагує на безпекові виклики, зумовлені війною проти України. Криміналізація порушення та обходу обмежувальних заходів демонструє, що санкційна політика ЄС поступово набуває кримінально-правового забезпечення. Дискусійним є те, наскільки така трансформація впливатиме на держави-кандидати, зокрема Україну, ще до набуття членства в ЄС. У цьому контексті особливого значення набуває Ukraine Facility, який створює додаткові правові підстави для врахування відповідних стандартів уже на сучасному етапі.

ГАЦЕЛЮК В. М., к.ю.н., старший дослідник:

Запитання: Чи є доцільним запровадження автономної відповідальності юридичних осіб у кримінальному праві України?

ГАСАНОВ А. Е.: Запровадження автономної відповідальності юридичних осіб є доцільним з огляду на європейські та міжнародні стандарти, які дедалі частіше вимагають ефективних, пропорційних і стримувальних заходів щодо юридичних осіб. Така модель дозволяє застосовувати заходи кримінально-правового характеру до юридичної особи навіть у випадках, коли конкретну фізичну особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, не встановлено. Водночас дискусійним є питання про межі такої автономії: вона не повинна перетворюватися на об'єктивне ставлення у вину юридичній особі, а має ґрунтуватися на чітких підставах, пов'язаних із діяльністю, інтересами або організаційною недостатністю самої юридичної особи.

ГОРБАЧОВ Д. М., к.ю.н.:

Запитання: Чи є виправданим закріплення автономної відповідальності юридичних осіб саме у ст. 18 КК України?

ГАСАНОВ А. Е.: Пропозиція закріпити загальні підстави автономної відповідальності юридичних осіб у ст. 18 КК України має логічне підґрунтя, оскільки ця стаття визначає суб'єкта кримінального правопорушення. Водночас юридична особа не є суб'єктом кримінального правопорушення у класичному розумінні, а до неї застосовуються заходи кримінально-правового характеру. Тому дискусійним є питання законодавчої техніки: чи доцільно розміщувати таку норму саме у ст. 18 КК України, чи більш системним було б закріпити її у розділі XIV-1 Загальної частини КК України. Проте незалежно від обраного місця розміщення, сама ідея автономної відповідальності відповідає напямку адаптації кримінального законодавства України до вимог ЄС.

КВАША Р. С., д-р філософії у галузі права:

Запитання: Чи повинна адаптація кримінального законодавства України до права ЄС охоплювати лише точкову криміналізацію окремих діянь, чи потребує ширшої трансформації системи кримінального права?

ГАСАНОВ А. Е.: Адаптація не може обмежуватися лише точковим внесенням змін до окремих статей Особливої частини КК України. Вона має охоплювати ширшу трансформацію кримінально-правової політики, включаючи принципи кримінального права, правила криміналізації і пеналізації, відповідальність юридичних осіб, систему кримінально-правових заходів, застосування практики Суду справедливості ЄС, а також перегляд співвідношення кримінальної, адміністративної та інших видів юридичної відповідальності. Водночас така трансформація не повинна руйнувати системність національного кримінального права. Її завдання полягає у тому, щоб забезпечити належне виконання вимог *acquis* ЄС і водночас зберегти внутрішню узгодженість, правову визначеність та ефективність КК України як основного джерела кримінального права.

Всі відповіді та пояснення ГАСАНОВА Е. О. були вичерпними та обґрунтованими.

Після відповідей здобувача на запитання та зауваження оголошено ВИСНОВОК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА — доктора юридичних наук, професора ЗАГИНЕЙ-ЗАБОЛОТЕНКО З. А. з оцінкою роботи здобувача у процесі підготовки дисертації, виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану.

ГАСАНОВ Афлатун Ельдар огли — здобувач ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право. Дисертація «Кримінально-правова політика України: поняття та напрями в умовах євроінтеграції» виконувалася в Інституті держави і права імені В. М. Корецького НАН України.

У процесі підготовки дисертації ГАСАНОВ А. Е. огли зарекомендував себе як цілеспрямований, відповідальний і добросовісний дослідник, який виявив належний рівень фахової підготовки, наукову ініціативність та здатність до самостійного розв'язання складних теоретико-прикладних проблем кримінального права. Здобувач сумлінно ставився до виконання завдань, передбачених освітньо-науковою програмою, успішно виконав індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план, своєчасно підготував рукопис дисертації. У процесі роботи над дисертаційним дослідженням мала місце продуктивна взаємодія між здобувачем і науковим керівником. ГАСАНОВ А. Е. огли враховував рекомендації та зауваження наукового керівника, послідовно працював над удосконаленням структури, змісту та аргументації дисертації.

Аналіз дисертаційного дослідження ГАСАНОВА А. Е. огли та його наукових публікацій засвідчує актуальність, наукову новизну та практичну значущість представленої роботи. Дисертація присвячена комплексному дослідженню поняття та напрямів кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції, що має особливе значення з огляду на набуття Україною статусу кандидата в члени Європейського Союзу, необхідність адаптації

національного кримінального законодавства до *acquis* ЄС, а також потребу збереження системності та національної специфіки кримінального права України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній кримінально-правовій доктрині комплексних досліджень кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції. У роботі обґрунтовано авторське бачення кримінально-правової політики в умовах євроінтеграції як вектора зовнішньої політики держави, визначено етапи євроінтеграційної трансформації кримінально-правової політики України, розкрито рівні та предмет такого вектора, охарактеризовано форми адаптації вимог *acquis* ЄС у кримінально-правовій сфері.

Особливої уваги заслуговують положення дисертації щодо значення практики Суду справедливості ЄС, принципів субсидіарності, пропорційності, *ne bis in idem*, юридичної визначеності та сумлінного виконання міжнародних зобов'язань для подальшого розвитку кримінально-правової політики України. Здобувачем аргументовано необхідність контекстно-цільового врахування практики Суду справедливості ЄС, зокрема у сферах, пов'язаних із виконанням Україною міжнародних зобов'язань у межах євроінтеграційного процесу.

Важливе теоретичне та практичне значення мають висновки здобувача щодо необхідності криміналізації обходу обмежувальних заходів (санкцій), зокрема з урахуванням Директиви ЄС 2024/1226 та положень інструменту *Ukraine Facility*. У дисертації переконливо обґрунтовано, що кримінально-правовий захист санкційної політики є важливим не лише для виконання майбутніх зобов'язань України як члена ЄС, а й для протидії державі-агресору в сучасних умовах. Науковий інтерес становлять також пропозиції щодо запровадження автономної відповідальності юридичних осіб та уточнення підстав застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

Поставлені у дисертаційному дослідженні мета і завдання успішно виконані. Отримані результати є науково обґрунтованими та достовірними, мають теоретичне і практичне значення та можуть бути використані у правотворчій, правозастосовній, науково-дослідній та освітній діяльності. Зокрема, сформульовані у дисертації висновки і пропозиції можуть бути корисними для подальшого вдосконалення Кримінального кодексу України, розробки концептуальних засад кримінально-правової політики в умовах євроінтеграції, а також для викладання навчальних дисциплін кримінально-правового циклу.

На сторінках дисертації ГАСАНОВ А. Е. огли коректно веде наукову дискусію з питань, що мають складний і подекуди дискусійний характер, аргументовано викладає власну позицію, дотримується вимог наукової етики та належно використовує доктринальні, нормативні й правозастосовні джерела. Здобувач демонструє вміння критично оцінювати наукові підходи, аналізувати

законодавство України, право ЄС, практику ЄСПЛ та Суду справедливості ЄС, а також формулювати власні науково обґрунтовані висновки.

Дисертаційне дослідження ГАСАНОВА А. Е. огли виконане на належному науково-методологічному рівні. Його положення, висновки та пропозиції характеризуються послідовністю, аргументованістю і внутрішньою логікою. Робота має завершений характер, а її зміст відповідає заявленій темі, об'єкту, предмету, меті та завданням дослідження.

Дисертація ГАСАНОВА А. Е. огли є актуальним і завершеним науковим дослідженням проблем поняття та напрямів кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції. Дисертація оформлена згідно з нормативними вимогами, передбаченими для такого виду робіт, написана державною мовою з дотриманням наукового стилю. Основні положення, висновки та пропозиції, сформульовані у дисертації, відображені у наукових публікаціях здобувача, що свідчить про його послідовну роботу над досягненням поставленої наукової мети.

Висновок: з огляду на викладене дисертація ГАСАНОВА Афлатуна Ельдар огли на тему: «Кримінально-правова політика України: поняття та напрями в умовах євроінтеграції» відповідає спеціальності 081 Право та вимогам Міністерства освіти і науки України і Кабінету Міністрів України, що встановлені до дисертацій, які подаються на здобуття ступеня доктора філософії, зокрема пунктам 25, 26, 27 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пунктам 5, 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 із змінами, а також Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 із змінами.

Дисертацію ГАСАНОВА Афлатуна Ельдар огли на тему: «Кримінально-правова політика України: поняття та напрями в умовах євроінтеграції» може бути рекомендовано для розгляду на засіданні відповідного структурного підрозділу Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України з метою отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, а також для проведення її публічного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді з метою присудження ГАСАНОВУ Афлатуну Ельдар огли ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

КВАША О. О., д.ю.н., професор:

Дисертаційне дослідження ГАСАНОВА Афлатуна Ельдар огли на тему: «Кримінально-правова політика України: поняття та напрями в умовах

євроінтеграції» є актуальним, своєчасним і затребуваним як кримінально-правовою наукою, так і практикою правотворення та правозастосування. Обрана тема має особливе значення в умовах набуття Україною статусу кандидата в члени Європейського Союзу, оскільки безпосередньо пов'язана з необхідністю наближення національного кримінального законодавства до *acquis* ЄС, урахуванням стандартів кримінального права ЄС та збереження системності національного кримінального законодавства.

Слід позитивно оцінити те, що дисертант обрав для дослідження не окремий інститут кримінального права, а ширшу і водночас складну проблему — поняття та напрями кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції. Такий підхід дозволив автору розглянути кримінально-правову політику не лише як внутрішньодержавний напрям протидії злочинності, а й як важливий вектор зовнішньої політики держави, пов'язаний із виконанням Україною євроінтеграційних зобов'язань.

Особливої уваги заслуговує обґрунтоване дисертантом положення про те, що кримінально-правова політика України в умовах євроінтеграції має спрямовуватися на вироблення стратегії і тактики наближення кримінального законодавства України до вимог ЄС із одночасним збереженням особливостей національної правової системи. Це положення має важливе теоретичне та прикладне значення, оскільки дозволяє уникнути механічного копіювання норм права ЄС і забезпечити змістовну, системну адаптацію кримінального законодавства України.

Зміст дисертації свідчить про належний рівень наукової підготовки здобувача, його вміння працювати з доктринальними джерелами, кримінальним законодавством України, актами права ЄС, практикою ЄСПЛ та Суду справедливості ЄС. Робота має комплексний характер, її структура є логічною і послідовною. Поставлені у дисертації мета і завдання загалом досягнуті.

Висновок: дисертація ГАСАНОВА А. Е. огли на тему: «Кримінально-правова політика України: поняття та напрями в умовах євроінтеграції» відповідає вимогам, що встановлені до дисертацій, які подаються на здобуття ступеня доктора філософії, та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді з метою присудження ГАСАНОВУ А. Е. огли ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право.

ТУРЛОВА Ю. А., д.ю.н., старший дослідник:

Дисертація ГАСАНОВА А. Е. огли присвячена комплексному дослідженню поняття та напрямів кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції. Актуальність теми не викликає сумнівів, оскільки сучасний етап розвитку кримінального законодавства України визначається не лише внутрішніми потребами кримінально-правового реагування, а й необхідністю виконання Україною зобов'язань, пов'язаних із набуттям статусу кандидата в члени ЄС.

Позитивним є те, що автор не обмежився загальним аналізом євроінтеграційних процесів, а запропонував системне бачення кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції. У роботі обґрунтовано, що така політика охоплює наближення кримінального законодавства України до права ЄС, часткове врахування законодавства держав-членів ЄС, формування основ функціонування кримінально-правової політики України в правовому просторі ЄС, а також урахування практики ЄСПЛ та Суду справедливості ЄС.

Науковий інтерес становить запропонована дисертантом періодизація євроінтеграційних процесів у кримінально-правовій політиці України. Автор виокремлює етап від здобуття Україною незалежності до Революції Гідності, етап 2014–2022 років, сучасний етап після набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС, а також перспективний етап подальшої адаптації кримінального законодавства України до законодавства ЄС уже в умовах членства України в ЄС.

Варто відзначити і практичну спрямованість роботи. Дисертант аналізує не лише теоретичні засади кримінально-правової політики, а й конкретні напрями її трансформації: криміналізацію обходу обмежувальних заходів, урахування Директиви ЄС 2024/1226, значення Ukraine Facility, а також необхідність удосконалення інституту заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

Висновок: дисертація ГАСАНОВА А. Е. огли є самостійним, завершеним і актуальним науковим дослідженням, що має теоретичне та практичне значення, відповідає спеціальності 081 Право та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

ГАЦЕЛЮК В. М., к.ю.н., старший дослідник:

Під час ознайомлення з дисертацією ГАСАНОВА А. Е. огли звертає на себе увагу належна логіка побудови дослідження. Робота має послідовну структуру, яка дала можливість автору перейти від загальнотеоретичного осмислення кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції до аналізу конкретних напрямів її трансформації під впливом права ЄС.

У першому розділі автор розкриває поняття, предмет, джерела та принципи кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції, зокрема обґрунтовує її розуміння як вектора зовнішньої політики держави. У другому розділі досліджено етапи, рівні та форми адаптації кримінального законодавства України до *acquis* ЄС, а також значення Ukraine Facility, переговорної рамки ЄС і Дорожньої карти з питань верховенства права. У третьому розділі проаналізовано вплив кримінального права ЄС на трансформацію національного кримінального законодавства, зокрема у сфері принципу пропорційності, санкційної політики, відповідальності юридичних осіб та додаткової криміналізації окремих діянь.

Позитивним є те, що дисертант значну увагу приділив не лише формальному наближенню законодавства України до актів ЄС, а й методології такої адаптації. Автор переконливо показує, що євроінтеграція у кримінально-

правовій сфері не може зводитися до механічного перенесення норм права ЄС у національне законодавство. Вона потребує врахування принципів права ЄС, практики ЄСПЛ і Суду справедливості ЄС, а також особливостей системи КК України.

Окремо слід відзначити наукову новизну дослідження. Дисертант запропонував розглядати кримінально-правову політику України в умовах євроінтеграції як комплексний і багаторівневий процес, який охоплює доктринальний, програмний, законодавчий, правовиконавчий, правозастосовний та науковий рівні. Це посилює теоретичну значущість роботи та відкриває перспективи для подальших досліджень у цій сфері.

Висновок: дисертаційне дослідження ГАСАНОВА А. Е. огли виконане на належному науковому рівні, характеризується логічною структурою, обґрунтованістю висновків і практичною спрямованістю, а тому може бути рекомендоване до захисту.

СІРИЙ М. І., к.ю.н., доцент:

Дисертація ГАСАНОВА А. Е. огли має безсумнівне практичне значення. У сучасних умовах питання адаптації кримінального законодавства України до права ЄС набувають особливої актуальності, оскільки вони пов'язані не лише з перспективою вступу України до Європейського Союзу, а й з поточним виконанням конкретних міжнародних зобов'язань у межах статусу кандидата в члени ЄС.

Позитивним є те, що автор приділив увагу практиці Суду справедливості ЄС як джерелу, яке має враховуватися у кримінально-правовій політиці України. Особливо важливим є висновок про необхідність контекстно-цільового врахування цієї практики, тобто з урахуванням конкретного джерела асquis ЄС, сфери його застосування та обсягу зобов'язань України. Такий підхід дозволяє уникнути як ігнорування практики Суду справедливості ЄС, так і її некритичного або надмірного застосування.

Заслужовують на підтримку й висновки дисертанта щодо необхідності перегляду окремих адміністративних і митних правопорушень, які за своєю природою можуть відповідати ознакам кримінального обвинувачення у розумінні практики ЄСПЛ. Питання про виключення адміністративного арешту та перегляд розмірів адміністративних стягнень має важливе значення для забезпечення принципу правової визначеності, пропорційності та заборони подвійного притягнення до відповідальності.

Окреме значення мають положення роботи щодо криміналізації обходу обмежувальних заходів. Дисертант обґрунтовано доводить, що кримінально-правовий захист санкційної політики є необхідним не лише у контексті виконання майбутніх зобов'язань України як держави-члена ЄС, а й у сучасних умовах протидії державі-агресору.

Висновок: результати дисертаційного дослідження ГАСАНОВА А. Е. огли мають істотне значення для правотворчої та правозастосовної діяльності, можуть

бути використані під час удосконалення кримінального законодавства України в умовах євроінтеграції та заслуговують на позитивну оцінку. Дисертація може бути рекомендована до захисту.

КУБАЛЬСЬКИЙ В. Н., к.ю.н., доцент:

Хочу підтримати висловлені колегами позитивні оцінки дисертаційного дослідження ГАСАНОВА А. Е. огли. Тема роботи є не лише актуальною, а й надзвичайно складною, оскільки перебуває на перетині питань кримінального права, міжнародного права, права Європейського Союзу, прав людини, санкційної політики та правотворчої діяльності України в умовах євроінтеграції.

Особливої уваги заслуговує наукова новизна дослідження. Автором обґрунтовано, що кримінально-правова політика України в умовах євроінтеграції є вектором зовнішньої політики держави. У роботі визначено напрями такого вектора, зокрема наближення кримінального законодавства України до вимог ЄС, урахування окремих підходів держав-членів ЄС, формування засад функціонування кримінально-правової політики України у правовому просторі ЄС, а також урахування практики ЄСПЛ і Суду справедливості ЄС.

Науково обґрунтованими видаються положення щодо форм адаптації вимог *acquis* ЄС. Дисертант слушно розмежовує ситуації, коли кримінальне законодавство має відтворювати певні міжнародно-правові зобов'язання, і ситуації, коли держава має простір для варіативної адаптації відповідних стандартів. Такий підхід є важливим для збереження балансу між євроінтеграційними зобов'язаннями України та системністю національного кримінального права.

Варто також позитивно оцінити пропозиції дисертанта щодо вдосконалення кримінального законодавства України, зокрема у сфері відповідальності юридичних осіб, криміналізації обходу санкцій, урахування принципу пропорційності та практики Суду справедливості ЄС. Ці положення мають самостійне наукове і практичне значення.

Висновок: дисертація ГАСАНОВА А. Е. огли є актуальним, самостійним і завершеним науковим дослідженням, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Вважаю, що дисертація відповідає встановленим вимогам та може бути рекомендована до захисту.

НІКІТЕНКО В. М., к.ю.н., доцент:

Актуальність дисертаційного дослідження ГАСАНОВА А. Е. огли обумовлена тим, що кримінально-правова політика України в умовах євроінтеграції потребує доктринального осмислення, систематизації та вироблення науково обґрунтованих підходів до подальшої трансформації кримінального законодавства. Йдеться не лише про виконання формальних вимог ЄС, а й про формування цілісної моделі розвитку кримінального права України в європейському правовому просторі.

Дисертант обґрунтовано виходить із того, що євроінтеграційний напрям кримінально-правової політики має багаторівневий характер. До таких рівнів

автор відносить доктринальний, програмний, законодавчий, правовиконавчий, правозастосовний і науковий рівні. Це дозволяє комплексно охопити як питання нормотворчості, так і питання практичного застосування адаптованих кримінально-правових норм.

Заслуговує на увагу позиція дисертанта щодо принципів субсидіарності та пропорційності як засад, що мають ураховуватися у кримінально-правовій політиці України. Автор переконливо доводить, що ці принципи мають значення не лише для права ЄС, а й для подальшого розвитку національного кримінального законодавства, зокрема у сферах криміналізації, пеналізації, застосування покарань, заходів кримінально-правового характеру та обмежувальних заходів.

Окремо слід відзначити, що дисертант не уникає складних дискусійних питань, а пропонує власні аргументовані підходи до їх вирішення. Це стосується, зокрема, практики Суду справедливості ЄС, принципу *ne bis in idem*, автономної відповідальності юридичних осіб, криміналізації обходу санкцій та визначення меж адаптації кримінального законодавства України до *acquis* ЄС.

Висновок: дисертація ГАСАНОВА А. Е. огли має належний рівень наукової новизни, є теоретично обґрунтованою та практично корисною, відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії і може бути рекомендована до захисту.

ГОРБАЧОВ Д. М., к.ю.н.:

Дисертаційне дослідження ГАСАНОВА А. Е. огли на тему: «Кримінально-правова політика України: поняття та напрями в умовах євроінтеграції» присвячене актуальній проблематиці, значення якої особливо посилилося після набуття Україною статусу кандидата в члени Європейського Союзу. Обрана тема має як теоретичну, так і безпосередню практичну вагу, оскільки стосується подальшої модернізації кримінального законодавства України.

Позитивно слід оцінити те, що дисертант запропонував розглядати кримінально-правову політику України в умовах євроінтеграції як комплексний процес, що охоплює не лише адаптацію норм КК України до *acquis* ЄС, а й урахування принципів права ЄС, практики ЄСПЛ, практики Суду справедливості ЄС та особливостей національної кримінально-правової системи.

Окремої уваги заслуговують положення роботи щодо запровадження автономної відповідальності юридичних осіб, криміналізації обходу обмежувальних заходів, а також удосконалення підходів до визначення адміністративних правопорушень, які за своєю природою можуть мати кримінально-правовий характер. Висновки дисертанта можуть бути корисними для правотворчої діяльності та подальшої гармонізації кримінального законодавства України з правом ЄС.

Висновок: дисертація ГАСАНОВА А. Е. огли є актуальним, самостійним і завершеним науковим дослідженням, відповідає встановленим вимогам та може бути рекомендована до захисту.

КВАША Р. С., доктор філософії у галузі права:

Дисертація ГАСАНОВА А. Е. огли справляє позитивне враження як цілісне кримінально-правове дослідження, присвячене поняттю та напрямам кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції. Автору вдалося обрати складну і водночас практично значущу тему, яка потребує наукового осмислення з огляду на сучасні євроінтеграційні процеси та трансформацію кримінального права ЄС.

Варто підтримати прагнення дисертанта показати, що адаптація кримінального законодавства України до права ЄС не повинна зводитися до формального відтворення окремих положень директив чи регламентів. Вона має передбачати змістовне узгодження національного кримінального законодавства з європейськими стандартами, принципами права ЄС, практикою ЄСПЛ і Суду справедливості ЄС.

Саме ці питання сьогодні є одними з найбільш дискусійних у кримінально-правовій науці, оскільки Україна має поєднати виконання євроінтеграційних зобов'язань із забезпеченням стабільності, правової визначеності та внутрішньої узгодженості КК України. Позитивно оцінюю також пропозиції автора щодо вдосконалення кримінального законодавства України, оскільки вони спрямовані на підвищення ефективності кримінально-правової політики в умовах євроінтеграції.

Висновок: дисертаційне дослідження ГАСАНОВА А. Е. огли має наукову новизну, практичне значення і може бути рекомендоване до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

ЛАНДІНА А. В., к.ю.н., доцент, головуєча на засіданні:

Підсумовуючи обговорення, слід зазначити, що дисертаційне дослідження ГАСАНОВА А. Е. огли на тему: «Кримінально-правова політика України: поняття та напрями в умовах євроінтеграції» отримало загалом позитивну оцінку учасників засідання. Колеги обґрунтовано звернули увагу на актуальність теми, її значення для кримінально-правової науки, правотворчої та правозастосовної практики, належний рівень наукової новизни, а також практичну спрямованість отриманих результатів.

Дисертація виконана на актуальну тему, що безпосередньо пов'язана з євроінтеграційним вектором розвитку України, набуттям статусу кандидата в члени ЄС та необхідністю адаптації національного кримінального законодавства до *acquis* ЄС. Здобувачем здійснено комплексне дослідження поняття та напрямів кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції, сформульовано авторське бачення відповідного напрямку кримінально-правової політики, проаналізовано її рівні, джерела, принципи та основні форми реалізації.

Позитивної оцінки заслуговує те, що робота поєднує теоретичний і прикладний аспекти. Автором проаналізовано акти права ЄС, міжнародні договори, практику ЄСПЛ та Суду справедливості ЄС, а також запропоновано напрями вдосконалення кримінального законодавства України. Запропоновані у

дисертації висновки і рекомендації можуть бути використані у науково-дослідній, правотворчій, освітній та правозастосовній діяльності.

Тема, об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження відповідають спеціальності 081 Право, а зміст роботи відповідає заявленій темі.

Висновок: враховуючи актуальність, наукову новизну, обґрунтованість і практичну значущість отриманих результатів, дисертація ГАСАНОВА А. Е. огли на тему: «Кримінально-правова політика України: поняття та напрями в умовах євроінтеграції» відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України та Кабінету Міністрів України, що встановлені до дисертацій, які подаються на здобуття ступеня доктора філософії, та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді з метою присудження ГАСАНОВУ Афлатуну Ельдар огли ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право.

Запропоновано проголосувати за такий висновок по дисертації.

ВИСНОВОК

**Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації ГАСАНОВА Афлатуна Ельдар Огли на тему:
«Кримінально-правова політика України: поняття та напрями в умовах
євроінтеграції», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі
спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право**

Обґрунтування вибору теми дослідження. Зовнішньо-політичний вектор держави з 2013 року визначено пріоритетом зближення з Європейським Союзом та наявністю стратегічної мети набуття членства в ЄС. З часу прийняття «Угоди про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони», встановлено, що сторони співробітничать з метою запобігання та боротьби з окремими видами кримінальних правопорушень» [207].

Варто наголосити, що з 2014 року, фактично з часу початку євроінтеграційних заходів держави, розпочалася війна з державою-агресором, що продовжується після повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України.

Набуття Україною статусу кандидата в держави-члени Європейського Союзу обумовило завдання щодо проведення докорінної трансформації законодавства у різних сферах з метою досягнення відповідності законодавству ЄС. Україною у 2025 році прийнято «Дорожню карту з питань верховенства права, з метою виконання зобов'язань України, передбачених переговорною рамкою Європейського Союзу, схваленою рішенням Ради Європейського Союзу від 21 червня 2024 р., за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС» [42]. У цьому документі зазначено, що «Дорожня карта має статус всеохоплюючого стратегічного документа, що визначає комплекс реформ у межах переговорного процесу щодо членства України в ЄС за переговорними Розділом 23 «Судова влада та основоположні права» та Розділом 24 «Юстиція, свобода і безпека». Цей документ є однією з ключових передумов відкриття офіційних переговорів про вступ України до ЄС у межах Кластера 1 «Основи процесу вступу до ЄС», що відкривається першим і закривається останнім. Його розробка та подальше виконання свідчать про готовність України відповідати стандартам ЄС, зміцнюють довіру з боку держав-членів та підсилюють статус України як надійного партнера» [42].

Інтеграційні процеси щодо вступу до ЄС, а також заходи підтримки ЄС України в час повномасштабного вторгнення обумовили також появу нових видів міжнародних зобов'язань, що мають правову природу міжнародної підтримки та інтеграційних процесів. Відповідно до «статті 3(1)(b) і (c) Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2024/792 від 29 лютого 2024 року про встановлення Ukraine Facility загальні цілі Ukraine Facility включають «поступову

інтеграцію з економікою і ринком ЄС та світовою економікою і глобальним ринком, а також поступове приведення правил, стандартів, політик та практик у відповідність із правилами, стандартами, політиками та практиками ЄС *acquis* з урахуванням майбутнього членства України в ЄС» [172]. Варто зазначити, що «загальні цілі зовнішньої діяльності ЄС, встановлені у статті 21 Консолідованої версії договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу, включають повагу до фундаментальних принципів верховенства права, в тому числі стосовно боротьби з корупцією. Боротьба з корупцією та відмиванням коштів є конкретною ціллю *Ukraine Facility*» [172]. Таким чином міжнародна підтримка обумовлює в межах правового інструменту *Ukraine Facility* необхідність проведення конкретних інтеграційних заходів в межах кримінально-правової політики України.

Зважаючи на комплексний характер трансформації законодавства, Указом Президента від 08.11.2023 № 744/2023 «Про деякі заходи з підготовки до переговорного процесу зі вступу України до Європейського Союзу» [210] визначено обов'язок щодо «забезпечення підготовки та внесення на розгляд Верховної Ради України законопроект про затвердження нової Національної програми адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (*acquis* ЄС) з урахуванням результатів офіційної оцінки ЄС (скринінгу) стану імплементації права Європейського Союзу (*acquis* ЄС) в національне законодавство України» [210]. Проте на даний час зазначений закон не прийнято.

Поряд з цим, здійснюються значні інтеграційні процеси у сфері міжнародно-правового співробітництва держави, з огляду на необхідність забезпечення відсічі державі-агресору, створення умов щодо притягнення до відповідальності за злочини проти людства на міжнародному рівні. З цією метою Законом України «Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього» від 21.08.2024 № 3909-IX, який набрав чинності після набрання чинності імплементаційного Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього» від 09.10.2024 № 4012-IX» [163;164], Україна приєдналася до держав, що визнають юрисдикцію Міжнародного кримінального суду. Окрім того, здійснюються заходи щодо створення на міжнародному рівні окремих трибуналів щодо притягнення посадових осіб держави-агресора, посилюються інтеграційні зобов'язання з державами-членами ЄС і не тільки щодо розслідування та притягнення до відповідальності за міжнародні злочини, зокрема і механізмами, визначеними нормами «Люблянсько-Гаазької Конвенції 2023 року про міжнародне співробітництво в розслідуванні та притягненні до відповідальності за злочин геноциду, злочини проти людяності, воєнні злочини та інші міжнародні злочини» [211].

Наведене свідчить, що правова політика України на сьогодні має два основних вектори розвитку: євроінтеграційний та воєнний. В багатьох аспектах

ці загальні напрями політики держави тісно перетинаються в межах саме кримінально-правової політики України.

Кримінально-правова політика, її джерела, функції та принципи були предметом дослідження багатьох науковців, серед яких виокремимо науковий доробок Ю.В. Бауліна, Д.О. Балобанової, В.І. Борисова, В.К. Грищука, О.О. Дудорова, О.О. Житного, З.А. Загиней-Заболотенко, К.П. Задої, О.О. Кваші, І.В. Козича, О.М. Костенка, Є.В. Лашука, С.Я. Лихової, О.К. Маріна, К.Б. Марисюка, А.А. Мітрофанова, А.А. Музики, В.О. Навроцького, Є.О. Письменського, Ю.А. Пономаренка, О.П. Рябчинської, Н.А. Савінової, Є.Л. Стрельцова, В.О. Тулякова, П.Л. Фріса, М. І. Хавронюка та інших.

Ураховуючи актуальність доктринального дослідження проблеми розвитку кримінально-правової політики в умовах завдань євроінтеграції, реформування кримінального законодавства України як кандидата в члени ЄС, українські дослідники загалом приділяли увагу проблемі визначення основ кримінально-правової політики України. У цьому контексті виокремимо такі дисертаційні роботи, присвячені характеристикам кримінально-правової політики України: П.Л. Фріса на тему: «Кримінально-правова політика України» (м. Київ, 2005) [218], В.І. Козича на тему: «Функції кримінально-правової політики» (м. Київ, 2021) [74].

Кримінально-правова характеристика динамічних процесів вектору кримінально-правової політики у контексті забезпечення відповідності кримінального законодавства міжнародним договорам та інтеграції з ЄС присвячені дисертаційні дослідження Г.В. Єпура на тему: «Впровадження міжнародно-правових актів в кримінальне законодавство України» (Харків, 2005) [47], О.О. Житного на тему: «Кримінальне право у міжнародно-правовому вимірі: порівняльний аналіз» (Харків, 2013) [51]; О.М. Броневицької на тему «Відповідність кримінального законодавства чинним міжнародним договорам» (Львів, 2011) [16]. Багатьма науковцями здійснюються дослідження, засновані на визначенні конкретних завдань кримінально-правової євроінтеграції: К. П. Задоя в частині дослідження основ європейського кримінального права, напрямів євроінтеграції [57;58], Ю. В. Баулін [11;12;13], М. І. Хавронюк [220;221] – в частині побудови проєкту нового КК та врахування у цій діяльності існуючих міжнародних зобов'язань; В. О. Туляков [201;202;203;204;205;206], О. П. Рябчинська [178] – в частині з'ясування проблем наближення Загальної частини КК України до законодавства ЄС; О. О. Дудоров [45] – в частині дослідження конкретних директив та регламентів ЄС, що містять вимоги криміналізації окремих діянь; Т. Комарова [82;83] – в частині значення Суду справедливості ЄС для правової системи України в цілому, та кримінально-правової політики, що об'єктивується у нормах КК України.

Проблематика дослідження кримінально-правової політики в умовах набуття державою статусу кандидата в члени ЄС обумовлено як високою динамікою пошуку шляхів адаптації законодавства до *acquis* ЄС, так і впливом

фактору триваючої повномасштабної війни. Відповідальність за воєнні злочини також комплексно досліджувалася науковцями. При цьому, зобов'язання щодо ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду було визначено ще в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС у 2014 році [207] як євроінтеграційне зобов'язання. Зокрема, слід виокремити дисертаційні роботи К. П. Шевчишен на тему: «Розслідування воєнних злочинів в Україні» (м. Київ, 2024) [228], В. П. Пилипенка на тему: «Воєнні злочини за Римським статутом Міжнародного кримінального суду: питання теорії та практики» (м. Одеса, 2024) [131], А. В. Шевчук на тему «Кримінальна відповідальність за порушення законів та звичаїв війни» (м. Київ, 2025) [229] та інші.

Попри значний проміжок часу визначення стратегічного зовнішньополітичного курсу держави на інтеграцію в ЄС, уже здійснені правові заходи щодо інтеграції правової системи, в тому числі і адаптації кримінально-правової політики з метою вирішення окремих аспектів адаптації до законодавства ЄС, дослідження проблем кримінально-правової політики як напряду інтеграції в окремих сферах, слід констатувати, що лише деякі питання на сьогодні є дослідженими та вирішеними. При цьому, варто відзначити надзвичайну динаміку розвитку вказаної тематики, залежність конкретних завдань кримінально-правової політики від стадій процедури інтеграції держави в ЄС. На сьогодні відсутні комплексні дослідження щодо способів та методів здійснення інтеграції кримінально-правової політики у європейський правовий простір. Також лише у окремих публікаціях здійснюється аналіз практики Суду справедливості ЄС. Вплив на кримінально-правову політику в умовах євроінтеграції здійснює триваюче повномасштабне вторгнення держави-агресора. Також саме в цей час і в ЄС триває значна трансформація кримінального права, що ускладнює завдання належної адаптації законодавства до *acquis* ЄС.

Таким чином, проблема реалізації кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції є актуальною в сучасних умовах, а наша дисертаційна робота спроможна частково вирішити питання наближення кримінально-правової політики України до кримінального права ЄС, запропонувати способи адаптації законодавства з урахуванням збереження особливостей національного кримінального законодавства. Разом з тим, враховуючи масштабність проблеми дослідження, конкретний історичний етап інтеграції України до ЄС в статусі кандидата в члени ЄС, питання проблем функціонування кримінально-правової політики України як члена ЄС (остаточна інтеграція у правовий простір ЄС) не зможуть бути охоплені одним дослідженням.

З огляду на вищенаведене актуальною та своєчасною є тема дисертаційної роботи, пов'язана з дослідженням кримінально-правової політики в умовах євроінтеграції.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано у межах тем науково-дослідної роботи відділу проблем кримінального

права, кримінології та судоустрою Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України «Злочини в умовах війни в Україні: проблеми запобігання, криміналізації та реалізації кримінальної відповідальності» (2023 р. – 2025 р., номер державної реєстрації 0122U201164), «Кримінальна юстиція України за умов перехідного правосуддя» (2025 р. – 2027 р., номер державної реєстрації РК0125U003191).

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційної роботи є розробка теоретичних основ та прикладних рекомендацій в сфері реалізації кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції.

Для досягнення цієї мети визначено такі основні *завдання* дослідження:

- охарактеризувати поняття кримінально-правової політики України;
- визначити джерела кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції;
- встановити принципи кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції;
- охарактеризувати особливості євроінтеграційного напряму трансформації кримінального законодавства;
- встановити особливості адаптації кримінального законодавства до правової системи ЄС;
- охарактеризувати принципи субсидіарності та пропорційності як основоположні принципи функціонування правової системи ЄС;
- установити пріоритетні напрями кримінально-правової політики в умовах євроінтеграції;
- охарактеризувати значення практики ЄСПЛ та практики Суду справедливості ЄС для забезпечення євроінтеграції кримінально-правової політики України;
- з'ясувати вплив на кримінально-правову політику в умовах євроінтеграції фактору повномасштабного вторгнення держави-агресора;
- виявити вплив процесів євроінтеграції на зміни положень Загальної частини КК України;
- охарактеризувати вимоги законодавства ЄС щодо підстав та порядку застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб;
- виявити вплив євроінтеграції на зміни норм Особливої частини КК України;
- встановити стан врахування вихідних положень євроінтеграції кримінально-правової політики у нормах Проекту КК України;
- сформулювати рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення кримінального законодавства України.

Об'єкт дослідження – реалізація кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції.

Предмет дослідження – поняття та напрями кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є система принципів наукового пізнання, концептуальних підходів, загальнонаукових і спеціальнонаукових методів. Принципи наукового пізнання та методологічні підходи дозволили визначити загальну стратегію наукового дослідження. Використання в роботі *діалектичного методу* дозволило комплексно дослідити проблему реалізації кримінально-правової політики в умовах євроінтеграції (всі підрозділи). Наслідком використання означеного методу стало комплексне сприйняття проблеми євроінтеграційної кримінально-правової політики України. В дисертаційній роботі використано функціональні можливості *формально-логічного методу* для аналізу доктринальних підходів до розуміння форм джерел кримінального права ЄС, на підставі чого запропоновано оптимальні механізми адаптації кримінального законодавства України виходячи з контекстно-цільового способу врахування вимог законодавства ЄС (підрозділи 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 3.3.), *Метод системно-структурного аналізу* дозволив виокремити види джерел правової системи ЄС (підрозділ 2.2, 2.3, 2.4, 2.5.), а також виокремити й охарактеризувати залежно від застосування принципу субсидіарності форми адаптації первинного та вторинного законодавства ЄС (підрозділ 2.2, 2.3). Використання *структурного та функціонального методів* дозволило охарактеризувати особливості адаптації кримінального законодавства до джерел кримінального права ЄС (підрозділ 2.2, 2.3, 2.4). Функціональні можливості *порівняльно-правового методу* було використано для порівняння розуміння термінології, ознак складу кримінального правопорушення тощо у кримінальному праві ЄС, національному кримінальному законодавстві та кримінальному законодавстві окремих держав-членів ЄС. *Системно-функціональний метод* використано для з'ясування функціональних можливостей засобів кримінально-правового характеру, що застосовуються в національному кримінальному законодавстві, встановлення способів та змісту їх можливих форм подальшої адаптації до *acquis* ЄС (підрозділи 3.1.2, 3.1.3) та уточнено функціональне призначення засобів кримінально-правового характеру до юридичних осіб (підрозділ 3.1.3). Методом узагальнення та групування узагальнено існуючі вимоги криміналізації в межах переговорної рамки щодо євроінтеграції (підрозділ 3.2). Також метод юридичної герменевтики використовувався для розуміння, тлумачення і застосування змісту нормативного-правового тексту джерел кримінального права ЄС, а також для визначення прийомів його формулювання і сприйняття (підрозділ 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2). *Праксеологічний метод* застосовано у поєднанні з *прогностичним методом*, що забезпечило можливість обґрунтування перспективних напрямків подальшого вдосконалення кримінального законодавства України на етапі набуття членства в ЄС (розділ 3).

Нормативну базу дослідження становлять Конституція України, Договір про заснування Європейської Спільноти, Договір про функціонування Європейського Союзу, Хартія Європейського Союзу про основоположні права,

Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, джерела кримінального права ЄС, міжнародні договори, джерела міжнародного гуманітарного права.

Емпіричною базою дослідження є рішення Верховного Суду, Конституційного Суду України; законопроекти, супровідні документи до них та документи, що пов'язані з роботою над ними, які розміщені на офіційному сайті Верховної Ради України; окремі директиви, регламенти та рамкові угоди ЄС, практика ЄСПЛ у справах проти України та інших держав, практика Суду справедливості ЄС.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першим у вітчизняній доктрині комплексним дослідженням поняття та напрямів кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції у статусі кандидата в члени ЄС. Під час наукового дослідження отримано такі основні наукові результати:

уперше:

– обґрунтовано, що кримінально-правова політика в умовах євроінтеграції є вектором зовнішньої політики держави. Вектор кримінально-правової політики України в умовах євроінтеграції спрямований на вироблення стратегії і тактики, формулювання основних завдань, напрямів і цілей наближення національного кримінального законодавства до вимог ЄС, частково законодавства держав-членів ЄС, із збереженням особливостей національного кримінального законодавства, формування основ функціонування кримінально-правової політики в правовому просторі ЄС та розробки правових засобів їх досягнення та подальшого функціонування;

– на основі історичного аналізу процесів євроінтеграції у кримінально-правовій політиці України визначено етапи євроінтеграції залежно від змістовного та формального контекстів: 1) етап від здобуття незалежності до Революції Гідності; 2) 2014-2022 рік (інтеграція на основі взаємодії України та ЄС); 3) 2022 рік і до сьогодні (інтеграція на основі статусу України як кандидата в члени ЄС, що змістовно визначає напрями виконання вимог ЄС до держави як кандидата в члени ЄС у кримінально-правовій сфері; 4) етап подальшої адаптації кримінального законодавства до законодавства ЄС в статусі члена ЄС для забезпечення виконання завдань кримінально-правової політики у національному та наднаціональному масштабі;

– зроблено висновок, що форми адаптації вимог *acquis* ЄС в залежності від джерел їх формального закріплення містять зобов'язання: 1) повного відтворення у кримінальному законодавстві окремих кримінальних правопорушень, їх ознак, на основі міжнародних договорів; 2) імплементації стандартів захисту прав людини кримінально-правовими засобами на основі варіативної адаптації, вибір способів якої спроможний забезпечити виконання конкретних вимог *acquis* ЄС; 3) встановлення поетапних правил забезпечення *acquis* ЄС в окремих сферах як зобов'язання подальшого врахування розвитку кримінально-правової політики

ЄС в національній правовій системі (ратифікація Конвенцій, міжнародних договорів, що передбачають подальший розвиток та уточнення зобов'язань в інших джерелах права ЄС (наприклад, директивами Ради ЄС); 4) врахування практики Суду справедливості ЄС;

– встановлено, що джерелом кримінально-правової політики обов'язкового характеру до вступу України до ЄС виступає практика Суду справедливості ЄС в частині взятих зобов'язань, зокрема в межах дії Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2024/792 від 29 лютого 2024 року про встановлення Ukraine Facility;

– на основі аналізу рішень Суду справедливості ЄС визначено окремі форми врахування рішень Суду справедливості ЄС: 1) правил тлумачення принципів кримінального права ЄС (принцип «ne bis in idem»; 2) під час кримінально-правової кваліфікації для з'ясування ознак кримінального правопорушення (поняття особливо тяжкий злочин, встановлення відсутності ознак складу правопорушення); 3) визначення окремих правил застосування кримінального законодавства (правила застосування суворішого покарання). Обгрунтовано необхідність контекстно-цільового врахування позицій Суду справедливості ЄС шляхом звернення до джерела *acquis* ЄС з метою з'ясування сфери його застосування;

– доведено доцільність запровадження автономної відповідальності юридичних осіб, що ґрунтується на визначенні випадків застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб без обов'язку встановлення фізичної особи, що вчинила кримінальне правопорушення. Автономна відповідальність юридичної особи фактично введена в КК України на підставі Конвенції ОЕСР з боротьби з підкупом посадових осіб іноземних держав під час здійснення міжнародних ділових операцій від 21.11.1997 за відсутності здійснення процедури ратифікації такого міжнародного договору у визначений національним законодавством спосіб. Запропоновано визначити підстави автономної відповідальності юридичної особи у ст. 18 КК України;

удосконалено:

– позицію науковців щодо врахування виключної компетенції ЄС щодо криміналізації та пеналізації у правовому просторі ЄС. Зокрема обгрунтовано, що врахування мінімальних правил щодо визначення кримінальних злочинів та санкцій згідно ст. 83 ДФЄС є складовою принципу сумлінного виконання міжнародних зобов'язань за договорами кримінально-правового характеру, оскільки у випадку його застосування не передбачено умов відхилення, або ж неврахування в межах адаптації до національного кримінального законодавства;

– розуміння вимог принципу «ne bis in idem» в частині оцінки того, чи є провадження та стягнення кримінальними за своєю природою. Зокрема, поряд з урахуванням вимог практики ЄСПЛ підлягає врахуванню у кримінально-правовій політиці практика Суду справедливості ЄС за ст. 50 Хартії основоположних прав ЄС. На основі аналізу Рішення Суду справедливості ЄС

(Перша Палата) від 14 вересня 2023 року, Volkswagen Group Italia and Volkswagen Aktiengesellschaft, C-27/22 встановлено, що дотримання принципу «ne bis in idem», закріпленого у статті 50 Хартії (заборона дублювання як провадження, так і стягнень кримінального характеру) здійснюється з урахуванням трьох критеріїв, які впливають з судової практики Суду. Перший – це юридична класифікація правопорушення згідно з національним законодавством, другий – внутрішній характер правопорушення, та третій – ступінь суворості покарання, яке може понести відповідна особа. За практикою Суду ЄС захист, наданий статтею 50 Хартії, не може відрізнитися від однієї держави-члена до іншої;

– розуміння форм наближення кримінального законодавства держав-членів ЄС. Констатовано, що поряд з традиційними для правової системи ЄС формами врахування первинних та вторинних джерел кримінального права ЄС у зв'язку з набуттям Україною статусу кандидата в члени ЄС та врахування на міжнародному рівні факту триваючої повномасштабної війни міжнародний договір в межах дії Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2024/792 від 29 лютого 2024 року про встановлення Ukraine Facility наближує кримінальне законодавство держав-членів ЄС, зокрема в частині форм та видів застосування обмежувальних заходів (криміналізації їх обходу). Крім цього, підписання поряд з Україною окремими державами-членами ЄС Люблянсько-Гаазької Конвенції про міжнародне співробітництво в розслідуванні та притягненні до відповідальності за злочин геноциду, злочини проти людяності, воєнні злочини та інші міжнародні злочини у 2024 році містить вимоги криміналізації, що доповнюють як національне кримінальне законодавство, так і кримінальне законодавство окремих держав-членів ЄС.

дістали подальшого розвитку:

– наукова позиція про обов'язковість забезпечення практичної імплементації вимог практики ЄСПЛ стосовно правової природи кримінального правопорушення через автономне тлумачення поняття «кримінальне обвинувачення». У цьому сенсі адміністративні та митні правопорушення, що характеризуються ознаками кримінального обвинувачення, мають бути віднесені до норм матеріального кримінального права;

– позиції науковців (В.О. Туляков, Ю.В. Баулін, О.П. Рябчинська) щодо поширення принципу пропорційності (в розумінні визначення у Хартії основоположних свобод ЄС) як наскрізного у кримінально-правовій політиці на сфери визначення підстав кримінальної відповідальності, диференціації кримінальних правопорушень, застосування виду та розміру покарання, застосування кримінально-правових та обмежувальних заходів;

– пропозиції щодо трансформації підходу до застосування обмежувальних санкцій у кримінальному законодавстві. Підтримано позицію щодо доцільності запровадження кримінальної відповідальності за обхід обмежувальних заходів (санкцій). З позиції практики Суду справедливості ЄС встановлено наявність права держави-члена ЄС на кримінально-правовий захист від діянь щодо

недотримання обмежувальних заходів. Аргументовано необхідність встановлення відповідальності за обхід санкцій, встановлених національним правом, та необхідність кримінально-правового захисту обмежувальних санкцій ЄС на етапі набуття членства України в ЄС;

– наукова позиція (З.А. Загинеї-Заболотенко, А.В. Шевчук) про те, що Римський статут Міжнародного кримінального суду «є установчим документом Міжнародного кримінального суду, а його норми переважно мають процедурний характер, які не призначені для використання під час кваліфікації, а сам перелік воєнних злочинів адресований виключно цьому Суду» [53]. Ратифікація Римського статуту Міжнародного кримінального суду сприяла реалізації євроінтеграційного вектору кримінально-правової політики, водночас статус установчого документу обумовив пошук більш ефективних та дієвих форм притягнення до відповідальності держави-агресора, зокрема і у формах, визначених Люблянсько-Гаазькою Конвенцією про міжнародне співробітництво в розслідуванні та притягненні до відповідальності за злочин геноциду, злочини проти людяності, воєнні злочини та інші міжнародні злочини.

Практичне значення одержаних результатів. Викладені в дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані у:

– *науково-дослідній діяльності* – для подальшого вивчення проблем розвитку кримінально-правової політики з урахуванням зовнішнього курсу держави щодо вступу до ЄС;

– *у правотворчій діяльності* – під час напрацювання змін та доповнень до КК України в частині виконання завдань по забезпеченню інтеграції законодавства України про кримінальну відповідальність до вимог ЄС;

– *у освітній діяльності* – для підготовки підручників, навчальних посібників, під час викладання навчальних дисциплін (акт впровадження результатів дисертаційної роботи у навчальний процес кафедри публічного права факультету права та міжнародних відносин Київського столичного університету імені Бориса Грінченка);

– *у правозастосовній діяльності* – під час здійснення правозастосовної діяльності працівниками органів досудового розслідування, суддями (акт впровадження результатів дослідження у діяльність Верховного Суду від 20.11.2025 № 680/0/158-25).

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідалися на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях та заходах: міжвідомчому науково-практичному круглому столі «Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення» (м. Київ, 2 листопада 2023 року), I міжнародній науково-практичній конференції «Державотворчі процеси в Україні: реалії сьогодення» (м. Луцьк, 17 травня 2024 року), II міжнародній науково-практичній конференції «Державотворчі процеси в Україні: реалії сьогодення» (м. Луцьк, 30 квітня 2025 року).

Структура та обсяг дисертації. Структура дисертації визначається її метою, предметом і завданнями дослідження. Дисертація складається зі вступу, переліку умовних позначень, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 249 сторінок, з яких основний текст дисертації – 211 сторінок, список використаних джерел – 33 сторінки (238 найменувань), додатки на 5 сторінках.

Публікації. Результати дослідження, сформульовані в дисертації, відображено в шести наукових публікаціях, серед яких три наукові статті – у вітчизняних виданнях, включених МОН України до переліку фахових видань України (категорія «Б»), а також троє тез доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Гасанов А. Е. Актуальні напрями удосконалення кримінально-правової політики України в умовах воєнного стану та євроінтеграції. *Альманах права*. 2024. Вип. 15. С. 534–541. DOI: 10.33663/2524-017X-2024-15-534-541 <https://almanahprava.org/en/almanac-of-law-15-534>

2. Гасанов А. Е. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб та спеціальна конфіскація: тенденції розвитку інститутів в умовах Євроінтеграції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 4. С. 314–318. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-4/72> URL: http://lsej.org.ua/4_2025/74.pdf

3. Гасанов А. Е. Окремі питання впливу міжнародних договорів на кримінально-правову політику України в умовах євроінтеграції. *Правова держава*. 2025. Вип. 36. С. 745–754. DOI: 10.33663/0869-2491-2025-36-745-754 URL: <https://pravova-derzhava.org/law-state-issue-36-2025-745>

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

4. Гасанов А. Е. Напрями розвитку кримінально-правової політики України в сфері протидії відмиванню коштів. *Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення*: мат-ли міжвідомч. наук.-практ. Кругл. столу (м. Київ, 2 листоп. 2023 р.). С. 151–156. URL: <https://elar.navs.edu.ua/handle/123456789/30509>

5. Гасанов А. Окремі питання розвитку кримінально-правової політики з урахуванням практики Європейського суду з прав людини *Державотворчі процеси в Україні: реалії сьогодення*: мат-ли I Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 17 трав. 2024 р.). Луцьк: ІВВ ЛНТУ, 2024. С. 199–205.

6. Гасанов А. Е. Джерела кримінально-правової політики в умовах євроінтеграції. *Державотворчі процеси в Україні: реалії сьогодення*: тези доп. за мат-лами II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 30 квіт. 2025 р.) / відп. ред. В.В. Аніщук, С.Г. Зицик. Луцьк: ІВВ ЛНТУ. 2025. С. 194–198.

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації **ГАСАНОВА Афлатуна Ельдар Огли** на тему: **«Кримінально-правова політика України: поняття та напрями в умовах євроінтеграції»**.

2. Визнати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація **ГАСАНОВА Афлатуна Ельдар Огли** на тему: **«Кримінально-правова політика України: поняття та напрями в умовах євроінтеграції»**, яка подана на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право, є фундаментальним науковим дослідженням з актуальних питань, характеризується єдністю змісту, містить результати, що мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Вищенаведене свідчить про особистий внесок здобувача у розвиток юридичної науки, зокрема кримінального права. Подане до захисту дисертаційне дослідження відповідає спеціальності 081 Право та вимогам Міністерства освіти і науки України та Кабінету Міністрів України, що встановлені до дисертацій, які подаються на здобуття ступеня доктора філософії, зокрема вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 із змінами, ВИМОГАМ до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 із змінами.

3. Рекомендувати дисертацію **ГАСАНОВА Афлатуна Ельдар Огли** на тему: **«Кримінально-правова політика України: поняття та напрями в умовах євроінтеграції»** до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді з метою присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право.

4. Пропонується призначити до складу разової спеціалізованої вченої ради по захисту дисертації **ГАСАНОВА Афлатуна Ельдар Огли** на тему: **«Кримінально-правова політика України: поняття та напрями в умовах євроінтеграції»** таких науковців:

Головою разової спеціалізованої вченої ради:

– **ТУРЛОВУ Юлію Анатоліївну**, доктора юридичних наук, старшого дослідника, провідного наукового співробітника відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України.

Рецензентами:

– **КВАШУ Романа Сергійовича**, доктора філософії у галузі права, наукового співробітника відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України;

– **НЕРСЕЯНА Армена Сабіровича**, кандидата юридичних наук, доцента, старшого наукового співробітника відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України.

Офіційними опонентами:

– **ХІМ'ЯКА Юрія Богдановича**, кандидата юридичних наук, доцента, старшого наукового співробітника відділу дослідження проблем кримінального процесу та судоустрою Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України;

– **БЕРЗІНА Павла Сергійовича**, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри кримінально-правової політики та кримінального права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

РЕЗУЛЬТАТИ ГОЛОСУВАННЯ щодо рекомендації до захисту дисертації ДОПРЯКА Богдана Петровича на тему: «Злочини проти основ національної безпеки України у формі надання допомоги» на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право:

«За» – 10,

«Проти» – немає,

«Утрималися» – 1.

Головуюча на засіданні:

Старший науковий співробітник відділу
проблем кримінальної юстиції та кримінології
Інституту держави і права
імені В.М. Корецького НАН України,
к.ю.н., доцент

А. В. ЛАНДІНА

Підпис А.В. Ландіної засвідчую
Вчений секретар Інституту

А. Р. Крусян